

Učiteljski tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveša«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. ček. rač. 11.153. Telefon 3112

Pred glavno skupščino

Z našim uedinjenjem so začutili naši stanovski borci potrebo, ustanoviti stanovsko organizacijo, ki naj objame vse narodno učiteljsko in ga združi v duhu državnega, narodnega in stanovskega edinstva, in tako osnuje temelje za uspešno prosvetno, kulturno in socialno delo v stanu samem, kakor tudi med narodom. Ti borci za naše stanovsko združenje so dobro vedeli, da potrebuje stan, ki mora zidati temelje narodovi kulturi, močno organizacijo, močno oporo, da bo mogel z uspehom vršiti vzvišene naloge, pa tudi ščititi in braniti interese svojega članstva.

Po težkih borbah je bilo osnovano naše Udruženje, a na žalost so se že od vsega početka pojavljale v njem motnje in nesoglasja, ki so ovirale uspešno delo in povoljen razvoj. Vse te borbe pa niso bile načelne, niti programatične, marveč največkrat osebne, podpirane od raznih političnih grup.

Da je bil položaj v našem udruženju od vsega početka težak, se ne smemo in ne moremo čuditi, ako pomislimo, da je učitelj, posebno oni med narodom, pogostokrat edini intelektualni in duševni delavec, ki je moral hočeš nočeš vsled obstoječih razmer posesti intenzivne v politiko. Povsem naravno je, da so razboritejši in ognjevitější zanesli politične in tudi osebne zadeve v Udruženje, kar se je posebno opazilo na burnih skupščinah, ki jih je javnost kritikovala. V takem stanju Udruženje ni moglo dosežati popolnih, vendar je kljub vsem težkostim doseglo lepe uspehe za stan, kakor tudi za prospeh narodne šole.

Prišel je zlom političnih strank in zlih vplivov na stanovsko organizacijo, prišla je nova ureditev države po banovinah, kateri ureditvi je sledila tudi razdelitev sekcij v našem Udruženju. Prenehale so stare politične grupacije in borbe, učiteljsko se je odmahnilo v trdni veri, da je zanj nastopil čas mirnega in plodnega dela, da so za večno minile borbe, ki so mu zadale toliko zla in škode.

Mesto mirnega dela in intenzivne skrbi za prospeh šole in stanu so se v Udruženju ponovno pojavile motnje, ki so izzvale ne ljube borbe na letnih skupščinah, od katerih je bila najburnejša in za ugled učiteljskega najpomembnejša zadnja v Ljubljani. Trdno smo bili uverjeni, da se bo baš v Ljubljani doseglo pomirjenje in se bo našla trdna baza za nadaljnjo, povoljno utrditev smernic za delo v organizaciji.

Poostrena nasprotstva vsled nekritičnih izjav in raznih člankov so stanje tako poosttrila, da je bilo onemogočeno vsako delo. Po neuspešni končani skupščini je nastalo nekako medvladje v znamenju konferenc in pogajanj glede pravil, načina glasovanja, pravilnika, osebe predsednika in za vse mogoče manj aktualne zadeve.

Nešetokrat je dokazano, da je vse jugoslovansko učiteljsko prožeto iskrenega državnega čuta in neomajane ljubezni do svojega naroda. Vsi vemo, čutimo in delamo v trdni zavesti, da je en kralj, en narod in ena skupna država naša sreča in naš spas. Na čelu in v vodstvu naše organizacije hočemo zato osebe, ki bodo prožete s temi idejami, pošteni in značajni, sposobni in delavljivi, za koristi stanu, šole in narodne izobrazbe. Takih mož hočemo in le za take moremo glasovati naši delegati, odločno pa odkloniti in zavrniti vsakere mahinacije, pa naj pridejo od katerikoli strani.

Zavedamo se, da smo utrpeli v času razdora in brezplodnih prerekanj dovolj škode in, da sedanji čas niso zato, da se bore posamezne skupine in poedinci na škodo ugleda našega vzvišenega stanu. Dovolj smo že izgubili dragocenega časa, dovolj ugleda in materialnih dobrin, zato hočemo miru in dela.

Naš zakon o narodnih šolah, osnova za naše uspešno delo v šoli, nujno potrebuje pravilnika.

Učni načrti so na dnevnem redu. Rešuje se važno vprašanje, ki ima nalogo usmeriti za več let naše šolstvo in to brez sodelovanja našega Udruženja kot predstavnika onih delavcev, ki so poklicani in odgovorni oblastem in narodu za uspehe in neuspehe.

Bremena, ki so naložena na ramena učiteljskega v šoli, posebno pa na polju narodnega izobraževanja, so težka in odgovorna. Če hoče učitelj vršiti svoje poslanstvo vztrajno in uspešno, je potrebno, da se zaseda in ukorenini v svojem službenem kraju, da spozna vse prilike in okoliščine, ki njegovo delo pospešujejo ali ga ovirajo. Da more ta položaj proučiti, mu je nujno potrebna stalnost. Brez stalnosti ne more biti dovoljnih in trajnih uspehov. Le oni učitelj, ki ga je narod spoznal in vzljubil in vidi v njem svojega učenika in vodnika, ima vanj zaupanje, bo

dosegel v polni meri to, kar želi in kar od njega zahtevata narod in država.

Pri tem pa mora uživati učitelj pri svojem delu, ki ima vse polno opazovalcev, kritikov in sodnikov, popolno zaščito. Današnji disciplinski predpisi učiteljskega ne morejo zadovoljiti in mu tudi niso v pomoč pri njegovem udejstvovanju. Zbog našega eksponiranega stališča je treba učiteljskemu takih disciplinskih predpisov, da se bo na podlagi njih lahko branilo in zastopalo svoje koristi.

Naš učiteljski naraščaj čaka na delo, narodni podmladek na pouk in izobrazbo. Obojim je treba dati, kar žele in potrebujejo. Nujna mora biti skrb našega Udruženja, da se otvorijo tam kjer je potreba nove šole in da se razbremenijo prenapolnjeni razredi. V učiteljskih vrstah še ni nadprodukcije in je tudi kmalu ne bo, ako se pristopi k ureditvi naše šole po zahtevah zakona o narodnih šolah.

Učiteljica je bila in je še danes, pa naj je poročena in neporočena, naša vrla sodelavka, zato zasluži za svoje delo, ki ga vrši povsem vzporedno s svojimi kolegi neokrnjene prejemke. Med učiteljskim, ki deluje med narodom je nad polovico učiteljic, od teh doberšen del poročenih. Ocena vsega učiteljskega šolskega in izvenšolskega dela je povoljna in celo odlična. To znači, da gre priznanje za uspeh enako njim, in ni povoda odstopiti od načela: za enako delo, enako plačilo.

Poročilo o delu glavnega odbora JUU v l. 1933/34.

»Narodna prosveta« št. 4 in 5 od 4. avgusta t. l. priobčuje poročilo o delu glavnega odbora JUU, ki ga v celoti priobčujemo:

Ne spuščamo se v ocenjevanje vzrokov, ker v sedanjem momentu ne smatramo to za oportuno, kakor tudi ne smatramo za oportuno podajati samokritiko svoje smeri in opredeljevanja v tej burni fazi življenja našega udruženja, pač pa moramo konstatirati dejstvo, da v preteklem poslovnem letu ni moglo biti radi močnih notranjih trenj in konfliktov govora o večjem načrtnem delu, nego so se odpravljali le dnevni posli. Razume se, da je to vplivalo tudi na avtoritativno pozicijo udruženja med članstvom, kakor tudi na zunaj pred širšo publiko in pred predpostavljanimi. Iz istih razlogov ni mogla biti naša konzultativna vloga, kakor tudi zavzemanje stališč v naših prosvetnih in stanovskih problemih kompaktno in edinstveno, marveč posamezno in brez skupno odredene smeri in zato manj uspešno.

Zaradi tega prosimo, da se to poročilo o delu v preteklem letu, ki ga želimo podati verno in objektivno, ocenji po možnostih in pogojih, pod katerimi se je delovalo.

Organizacija.

Naša organizacija je tudi pod temi zelo nepovoljnimi pogoji obdržala svoje številčno stanje ter ga celo nekoliko povečala. Navzlic temu, da so notranja trenja delovala zelo negativno na vpis članstva, je vendarle zmogala pozitivna in čvrsta vera, da se bosta vrnila v udruženje sloga in sporazum in s tem tudi moč in ugled Udruženja.

Danes izgleda številčno stanje članstva po posameznih sekcijah sledeče:

Pregled sreskih učiteljskih društev po banovinskih sekcijah 1933/34.

Sekcije	Število sreskih društev	Vpisanih članov	Številčno stanje učiteljskega 1934.
1. Beogradska	3	443	629
2. Dravska	34	3158	3899
3. Drinska	29	1480	1883
4. Dunavska	51	3681	4902
5. Moravska	35	1628	2255
6. Primorska	12	526	1369
7. Savska	58	3656	4737
8. Vardarska	35	1758	2542
9. Vrbaska	17	637	866
10. Zetska	26	1246	1615
Skupaj	300	18213	24697

Preteklo leto je bilo	284	17367	—
Za leto 1933/34	300	18213	24697

Razlika +16 +847

Primerjalna tabela 1932/33 1933/34

Sekcije	Število sreskih društev	Številčno stanje članstva	Število sreskih društev	Številčno stanje članstva
1. Beogradska	3	424	3	443
2. Dravska	33	3223	34	3158
3. Drinska	28	1469	29	1480
4. Dunavska	50	3665	51	3681
5. Moravska	35	1510	35	1628
6. Primorska	13	564	12	526
7. Savska	60	3740	58	3656
8. Vardarska	33	1676	35	1758
9. Vrbaska	18	634	17	637
10. Zetska	25	1141	26	1246

Šolsko delo je narodnemu učitelju točno začrtano z zakonom o narodnih šolah in z učnimi načrti. Ne tako na polju narodnega izobraževanja. Bodoče vodstvo našega Udruženja bo imelo važno in hvaležno nalogo, sodelovati pri osnutku projekta za udejstvovanje učiteljskega na polju narodnega izobraževanja. Prav tako, kakor šolsko delo, mora biti učitelju jasno začrtano izvenšolsko udejstvovanje, mu točno določen delokrog, pa tudi zaščita.

Vse te naloge, ki jih je dosedanje vodstvo v zadnjem času vsled notranjih borb prezrlo ali se za nje ni zadostj brizno zavzelo, čakajo novega vodstva naše skupne organizacije. Treba bo mož dela in vztrajnosti, zato pa je dolžnost naše delegacije, da glasuje le za osebe, ki nudijo polno garancijo za bodoče delo. Verujemo v pravo stanovsko zavest in ponos, prepričani smo, da hoče ogromna večina jugoslovanskega učiteljskega postaviti našo organizacijo na zdravo bazo nacionalne in stanovske zavesti. Prepričani pa smo tudi, da je v naših vrstah dovolj krepkih in deloljubnih osebosti, ki bodo v polni meri izvršile poverjeno jim nalogo.

Delegati, v vaših rokah je bodočnost naše organizacije, naše stanovske zavesti in našega ponosa, pa tudi naše šole in koristi našega naroda. Odločite se za moč, ki bo odločno in požrtvovalno zastavila svoje sile in zmožnosti v prid stanu, napredka šole in blaginje države.

Kot se razvidi iz gornjih tabel se številčno stanje našega članstva od leta do leta povečava, vendar moramo konstatirati, da je v vsej državi še precej neveljanega učiteljskega.

Naši napori morajo biti usmerjeni v prvi vrsti v to, da se po možnosti vse učiteljsko včlani ter deluje in vpliva na dviganje ugleda našega udruženja.

Dasiravno so se vsa sreska društva bavila in interesirala tudi z našimi težkimi notranjimi razmerami, vendar so se mnoga bavila s svojimi strokovnimi in stanovskimi vprašanji. Obžalovati je le, da ostanejo mnoga predavanja in vse delo za širši učiteljski krog neopazena v društvenem arhivu. Mnogo bolj bi bilo, da bi se ta predavanja napisala vedno v duplikatu in bi se vedno poslal po en izvod centralni upravi, da ga po oceni eventualno uporabi v naših listih in vsekakor tudi honorira. Na ta način damo pobudo za zdravo tekmovalno in selekcijsko najbolj izmed naše mladine. Ravno tako imamo na mnogih kraji glasbene, diletantske in druge odseke, ki odlično delujejo, in ki jih je treba povsod forsirati. Naši sekcijski odbori bi imeli nalogo vse to podpirati in spodbujati k delu.

Potrebno bi bilo, da one naše sekcije, ki do sedaj še niso, započnejo z akcijo za zidanje lastnih domov. V tem pogledu so nekatere sekcije dosegle zavidanja vredne rezultate, a obstaja tudi možnost, da dosežejo to tudi ostale.

Novi glavni odbor bo moral smarati kot eno od svojih prvih dolžnosti, da to delo forsira in organizira.

Seje glavnega odbora.

Večina dela letošnjih sej glavnega odbora je obstojala v reševanju našega notranjega

problema in je to delo širšim vrstam našega članstva znano. Iskal se je izhod iz teže situacije, iskala se je sloga in sporazum. Glavni odbor se ne čuti pozvan, da ocenjuje samo svoje delo za konsolidacijo razmer v udruženju, to so že naredila naša sreska društva in sekcije in zadnjo besedo o tem našem delu bo izgovorila naša glavna skupščina.

Posredovanja izvršnega odbora na zahtevo sekcij:

V vprašanih splošnega značaja	15
V osebnih vprašanih	223
Na osnovi privatnih pisem	303
Vseh predmetov	541

Listi.

Težka situacija v našem Udruženju je vplivala zelo nepovoljno tudi na naše liste. Naklada je padla in tudi plačevanje je bilo zelo slabo, tako, da imamo po priobčenem obračunu na »Narodni prosveti« in »Učitelju« občuten deficit, a pri »Jugoslovenčetu« majhen deficit. Dolg naročnikov pa znaša nad 1.000.000 Din. Ako se more za tako stanje upoštevati izgovor naših članov, da je to nastopilo zaradi omajane vere v naše udruženje, potem je treba danes storiti vse, da novi odbor to težko dediščino čim prej likvidira. To se mora storiti čim prej, kajti uspešna likvidacija teh dolgov bi pomenjala za naše udruženje občuten skok v višino ne samo v gnotnem, pač pa tudi v avtoritativnem pogledu. Gmotno bi se udruženje okrepilo v toliko, da bi vse članstvo prav hitro občutilo vidne koristi. Mnogi, sedaj neizvršljivi naši načrti bi postali v bližji bodočnosti mogoči in izvršljivi. Ampak za to je potreben skupen in složen napor, krepka disciplina, pričenši pri poedincu in sreskem društvu, preko sekcij do glavnega odbora. Verujemo v slogo in verujemo tudi, da more sloga doseči vse.

Administracija.

V tajništvu udruženja dela poleg tajnika tudi pomočnik. To je potrebno z ozirom na vse večji obseg dela, intervencij in korespondence. V kolikor se bo delo pomnožilo, ni izključeno, da bo potrebna nastavitve tipkarič. Najresnejše delo opravljajo štirje upravni listov. To delo je veliko in zelo važno. Vse vknjižbe in ekspedicija listov se mora vršiti točno in o pravem času. Poleg tega imamo ekspeditorja, katerega dolžnost je, da drži v redu zalogo.

Dom in knjižnica.

Promet našega doma je velik in prinaša lepe dohodke. V domu se vzdržuje red in snaga, kakor pri pohištvu, tako tudi pri perilu. Knjižnica, ki v današnjih razmerah razpolaga le s skrajnimi gnotnimi sredstvi, ni mogla mnogo narasti. Vendar se v okvirju teh sredstev vršijo nabavke.

Naše ustanove.

Od naših ustanov imamo omeniti tudi Jugoslovansko učiteljsko kreditno zadrugo. Ta sicer nima organske zveze z našim udruženjem, ampak še vodi pod našo streho in se nadejamo, da bo v bodočnosti vršila svojo misijo in nudila učiteljskemu pomoč v nujnih primerih.

Končujemo to poročilo s proračunom in obračunom ter izvršujoč s tem svoj triletni mandat prosimo, da se to poročilo sprejme in da se nam da razrešnica.

Risarski tečaj za obrtno-nadaljevalne šole

Obrtno ris. tečaj, ki je trajal od 2. julija do 22. avgusta na sred. teh. šoli v Ljubljani, je obiskovalo 29 udeležencev, med temi so bile 3 tovarišice in sicer: Bandel Marija — Št. Vid n. Ljubljano, Berger Vinko — Toplice pri Zagorju, Bertonec Vlado — Maribor, Bizjak Mirko — G. Radgona, Flegar Avgust — Dob pri Vel. Laščah, Gerlanec Bogomil — Celje, Hajnšek France — Št. Jurij pri Celju, Hlebec Franja — Cerklje ob Krki, Iglar Jožica — Smartno pri Slovenjgradcu, Iglar Rajko — Slovenjgradec, Jereb Bogomir — Rajhenburg, Klun Franc — Zagorje, Knapič Viktor — Zalec, Kokotec Janko — Stara cerkev, Kus Bogomil — Št. Rupert, Laharnar Ivan — Dobrava, Oman Oto — Ljubljana, Prelog Mihael — Celje, Pretner Ivo — Dol pri Hrastniku, Rostohar Drago — Litija, Sancin Franc — Ptuj, Šlibar Anton — Sv. Gora pri Litiji, Šnuderl Ljubo — Braslovce, Šubert Lojze — Cerklje ob Krki, Taufer Venčeslav — Litija, Turk Stane — Metlika, Vidic Franjo — Smartno pri Litiji, Vilfan Maks — Metlika, Zemljč Branko — Celje.

Tečajniki smo stanovali ali v Akad. kolegiju ali privatno, nekateri pri znancih, nekaj se jih je pa vozilo z vlakom. Omenimo naj, da nas je bilo izmed 29 udeležencev iz sreza Celje 6. Navala v tečaj ni bilo, saj se pač ni lahko odločiti, da žrtvuje učitelj vse počitnice. Zato bi bilo prav umestno, da se prične prih.

leto tečaj že s 1. junijem, tako, da imajo tečajniki vsaj mesec dni počitnic. Po izjavah tečajnikov so znašali stroški posameznika pri največji štednji do 1800 Din, kar vsak v današnjih razmerah prav težko daje, posebno če pomislimo, da jih je bila večina poročenih in morajo tako voditi dvojno gospodinjstvo in plačevati dvojno stanarino. Ban. uprava je sicer tečaj tudi materialno podprla, da se je krila vsaj tretjina izdatkov. Tudi zbornica za TOI je prispevala vsakemu tečajniku po Din 100. Predavanja so se vršila dnevno od 8. do 13 ure, tu in tam tudi popoldan, ogledali smo si tudi plinarno, tob. tovarno in obrtno razstavo v Št. Vidu. Za starejšino tečaja je bil izvoljen tov. Gerlanec iz Celja, ki je skrbel, kolikor se je pač dalo in smelo, da so bili vedno vsi preskrbljeni s potrebščinami. Razrednik je bil g. dr. Klinec, ki nam je bil tudi prav vedno na razpolago z nasveti in z vsem, v čemer nam je le mogel ugoditi. Tečaj je vodil načelnik VIII. odd. kr. b. uprave g. inspektor Presl, ki je skrbel, kolikor je največ mogel, da se je tečaj uspešno zaključil. Tečaj sam je trajal prav za prav do 22. avgusta, a smo uredili sporazumno z gospodi predavatelji tako, da smo ure od 14. do 22. avgusta nadoknadili že prej v popoldnevih. Res je bilo treba vztrajnosti in mnogo volje, saj vsi vemo, da smo prav potrebni oddiha počitnice, ki so tako čisto marsikomu v spodtiko. Kdor pa pozna delo narodnega učitelja,

ta ve, da učitelj neobhodno potrebuje svojstvo ter na njem delovalo s popolnim uspehom. Zato učiteljstvo narodnih šol s popolno upravičenostjo zahteva, da se mu tudi nadalje poveri ta naloga — in to tudi v mestih, posebno še zaradi tega, ker so strokovne šole v bistvu le metodično zaokroženi zaključek višje narodne šole.

2. Pouk na strokovno nadaljevalnih šolah naj se poveri izključno le učiteljstvu, ki je dovršilo tozadevne strokovne tečaje. Le v onih krajih, kjer še ni dovolj v strokovnih tečajih usposobljenega učiteljstva, se naj pri tege drugo učiteljstvo narodnih šol. Ni pa na mestu in iz socialnih ozirov demoralizujoče vpliva, da v krajih, kjer je dovolj učiteljstva iz narodnih šol, in tudi strokovno usposobljenega, poučujejo upokojeni. V tem oziru pričakuje in zahteva učiteljstvo s strokovnimi tečaji zaščite.

3. Telovadba je obvezen predmet v okviru urnika. V mnogih krajih se telovadba kot obvezen predmet, ali sploh ne poučuje, ali pa zelo neredno kot omalovažujoča postranska stvar, kar je v popolnem nasprotju s tozadevnimi predpisi. Tudi pouk telovadbe se naj vrši v zmislu pod točko 2.

4. Po § 296. zakona o obrtnih vzdržuje občine strokovno nadaljevalno šolstvo. Dosedaj je prispevala za to šolstvo v glavnem le ona občina, kjer je bil sedež šole. Ker pa obiskujejo te šole vajenci tudi iz drugih občin bi bilo na mestu, da stavijo vse občine v svoje proračune gotov znesek, ki ga naj procentualno določi kraljeva banska uprava, slično kakor se to že vrši za pospeševanje kmetijstva; oziroma naj prevzame vzdrževanje strokovnega šolstva banovina.

5. Nedeljski pouk je po zakonu o zaščiti delavcev protizakonit. Zaradi tega prosimo kr. bansko upravo, da izda tozadevne striktno odredbe, katerih krajevni činitelji ne bodo mogli po svoji volji brskirati. Š. Ljubo.

SKLEPI TEČAJNIKOV

1. a) V krajih kjer je najmanj 25 učencev naj se osnuje strokovno nadaljevalna šola z enim razredom. Učenci posejajo prvo leto prvi razred, drugo leto drugi razred, tretje leto tretji razred. Nato vstopijo novi učenci, ki enako obiskujejo šolo.

b) Dejstvo je, da je učiteljstvo narodnih šol organiziralo strokovno nadaljevalno šol-

Imel je točno izdelan načrt vojaškega pohoda na Koroško z zasedbo Celovca, žal so mu to naši takratni voditelji v Ljubljani preprečili. Ko je pričela koroška »Volkswehr« razsajati po Koroški je skupno z generalom Smiljaničem posegel v ofenzivo tudi general Maister in prodiral od vzhodne strani v smeri Dravograd—St. Pavel. Ves ta vojaški uspeh pa je uničil nesrečni plebiscit, ko je vojska pripravila v Podjuni je bil iz Velikova duša in vodja zopet general Maister. Od 1. 1921. do 1923. pa je deloval kot predsednik razmejitevne komisije med našo državo in Italijo.

General Maister ni bil le vojak, marveč se je že od svojih mladih nog udeleževal tudi kot pesnik ter pod imenom »Vojanov« priobčeval svoje pesmi v raznih književnih listih. Izdal je zbirki svojih pesmi »Poezije« in nazadnje »Kritika mojih«. Ljubil in cenil je knjigo nad vse, zanj je žrtvoval vse, zbral književne raritete po graščinah, župniščih, zapuščinah itd. Tako si je osnoval privatno knjižnico, ki ji po obseznosti in vzorni urejenosti daleč na okoli ni para.

Zadnja leta je pisal svoje največje delo: Zgodovino mariborskega prevrata in koroških bojev. To delo je po večini dovršil, manjkajoče bodo sklenili po njegovih beležkah naši zgodovinarji in upamo, da bo to delo vsaj zdaj po njegovi smrti našlo založnika, delo s krvjo in vendar z zlatimi črkami zapisane zgodovine našega severnega narodnega rešenja — izpod meča in peresa rešitelja samega!

Ne le velik kot vojak — narodni junak in pesnik, izredno velik je bil pa general Maister tudi kot človek. Njegov nastop je vidno na zunaj odkrival njegovo iskreno sočutje, visoko sočloveško voditeljsko osebnost in iskreno notranjost! Značajnost, odločnost in doslednost so bile kulminirajoče lastnosti tega moža, kakršnih zaznamujemo danes le malo med nami.

Leta 1923. je bil upokojen, za svoje zaslugе imenovan za častnega adjutanta Nj. Vel. kralja in odlikovan z visokimi redi ter je kot upokojenec živel v Mariboru, kjer je bil do svoje smrti duša vsega narodnega življenja.

Lansko leto je z velikim navdušenjem sprejel resolucijo severnega obmejnega učiteljstva glede potrebe in priprave koncentracije vsega obmejnega narodno-obrambnega ter sploh nacionalnega in gospodarskega dela, pripravljal je za to akcijo in tozadevno se pripravljajočo anketo v skupnem posvetovanju z učiteljstvom in ostalimi narodnimi delavci prve temeljne smernice. In njega, na katerega smo pri tej težki akciji stavili vse svoje glavne upe in na vse, osobito učitelji, ni več in ne bo več!

Dragi g. general, ljubi prijatelj moj in naš! Nimamo te več! Leta 1917. sem te zvalil v Slov. gorice, ki so vzljubile tebe in si jih vzljubil ti! Vzljubile so tebe in postale po tvojem herojstvu odrešena jugoslovanska imovina. Vinograd s hišico — bil je tvoj sen. Vsevišji pa te je povabil v svoj vinograd! In še pred kratkim si mi pravil, da morda vidi mo v gorica se, ko trta nam zorela bo! Sledil pa si vabilu Gospoda — na večno trgatve!

Poslavljam se od tebe v imenu učiteljstva, zlasti še obmejnega, kateremu si bil in večno boš ostal najpopolnejši vzor in vzgled junaka domoljuba, poslavljam se v imenu naše v vzgojo izročene nam obmejne dece, ki bo o Tebi pripovedovala — pisala. In kakor smo ti v nedeljo 15. julija t. l. z obmejne tabora pri Sv. Križu nad Mariborom tje v Unec pri Rakeku še živemu pošiljali pozdrave, tako se ob gomili tvoji v hvalečnosti in zaobljubi klanjamo, ker za nas si ti nesmrten in večno boš živel, z istimi besedami: po tvojem vzgledu in začetni nam poti za srečo naše domovine »Vsi za Maistrom pojdemo!«

Vauda Mirko.

† General Rudolf Maister

V četrtek 26. julija t. l. je zadela jugoslovanski Maribor in ves naš narod nepričakovana, bridka in težka izguba: koščena smrtna roka je iztrgala iz naše sredine našega narodnega heroja in pesnika, generala Rudolfa Maistra. Še letos spomladi 29. marca, torej šele pred 4 meseci, je imenovan obhajal svojo 60. letnico in je ob tej priliki ves narod kar tekmoval v izražanju svojih čustev globoke hvalečnosti napram našemu velezaslužnemu jubilarju in željah, da ga Vsevišji še mnoga leta pusti med nami. Dasiravno nam je bilo znano, da je bil rahlejšega zdravja, vendar takrat misimo slutili, da bo par mesecev kasneje odšel od nas — za vedno!

Rudolf Maister je bil rojen dne 29. marca 1874. v Kamniku. Kot častnik je vstopil v vedno odkrito in neustrašeno očitoval svoje slovensko pokolenje, zahajal je le v slovenske družbe, kar je za časa Avstrije, v avstrijski častniški uniformi pomenilo biti pripravljen na vse, seve le na vse hudo! In to hudo ga je tudi zasledovalo na vseh njegovih avstrijskih službenih mestih. Slovenskim vojakom je bil vedno dobrodušen prijatelj in svetovalc.

»Sam Bog ga nam je o pravem času prinesel v Maribor.« tako je koncem vojne govorilo in še govori danes naše severno obmejno ljudstvo. V svojem dalekovidnem prosklem duhu, s svojo sugestivno osebnostjo vplivnostjo in s svojimi izrednimi vojaškimi vrlinami ter s svojo brezprimerno odločnostjo

je tukaj po točno zasnovanem načrtu pripravil in izvedel ono veliko delo, s katerim je ovekovčel v naši slovenski in jugoslovanski zgodovini kot narodni junak naravnost legendarne tradicije! Sporazumno s takratnim mariborskim Narodnim svetom se je s 15 častniki in 87 vojakih polastil Maribora, sam se s karabinko na rami postavil na mariborski peron in prekrizal račune in načrte takratnega (nemškega) mestnega poveljnika Holika, ki je s svojimi častniki skoval načrt, po katerem bi pripadel Maribor Avstriji. Dne 1. novembra 1918. je padla meljska vojašnica v roke slovenskih vojakov pod poveljstvom stotnika Edvarda Vaupotiča. Po tej zasedbi so ostali Maistru zvesti še naslednji slovenski častniki: Joža Malenšek, Franjo Luknar, Gustav Šilih, Lojze Malenšek in Metod Rakuša, razen zadnjega sami učitelji! S temi, nekaterimi podčastniki in 87 možmi je stotnik Vaupotič sestavljal prvo jugoslovansko stotnijo v Mariboru, imenoval njenim poveljnikom nadporočnika Jožka Malenška in to je bila prva posadka generala Maistra. Od Nar. sveta je bil major Maister imenovan za generala, in s tem višjim činom je zamogel krotiti nemško oficirje in ostale oblastnike. Dne 9. novembra istega leta je sredi priprav nemškega prevrata in nastopa nemških železničarjev v stavko izdal mobilizacijski oglaš. Dne 23. novembra je v zgodnjih urah razorožil »belo-zeleno« (nemško) gardo v infanterijski dravski vojašnici in zasedel Špilje ter vso severno jezikovno mejo od Radgone do Dravograda, po deželi pa dal osnovati Narodne straže.

Nikjer nisi silila v ospredje, ničesar nisi zahtevala zase; skromna, nesebična, delavna in vestna, si vselej do pičice natančno izvršila svojo dolžnost, čeprav ti je bilo marsikdaj hudo in si zlasti zadnje čase večkrat potožila, da ti postaja breme pretežko. Nisi živela samo šolskim otrokom in raznim družtvom, — ne, Milka kdorkoli se je zatekel k tebi, za vsakega si imela odprto srce in odprte roke. Ni bilo potrebnega bolnika, ni bilo lačnega, ne raztrganega, ni bilo bednega in od vseh pozabljenega, ki bi ga bila ti prezrla. Vsem si dajala po svojih močeh, pa če bi bila morala sebi pritrpati. Ni ti bilo žal truda, ne časa, ne sredstev, če si videla, da lahko pomagaš in dobro storiš. — Kako lepo si se zavzela za svojo nečakinja! Otroka, sirota si jo vzela k sebi in ji nadomestovala mater in očeta. In ko je odrasla in si ustvarjala svojo življenjsko srečo, ne bi bila mogla mati boljše poskrbeti zanj, kot si to storila ti. Tudi tvoja sestra je našla pri tebi toplo zavetje. Zato, Milka, če je danes solznih toliko oči, veruj, da so te solze odkritosrčne.

Ko tebe že davno več ne bo, bo še živel spomin na tvoje usmiljeno srce, na tvojo gostoljubnost, na tvoje delavne in radodarne roke.

Poslavljam se od tebe tudi v imenu tiste blage starke, tvoje dobrotnice iz otroških let, ki danes joče bridke solze tam daleč v Gorici, ker ji ni bilo mogoče dobiti potnega dovoljenja, da bi prihitela in te spremljala na tvoji zadnji poti. Revica je upala, da ji boš v oporo na stara leta, pa je morala doživeti, da legaš pred njo v grob.

Milka, malo dobrega ti je dalo življenje, za marsikaj te je usoda prikrajšala. A ti si storila toliko dobrega. Zato vem, da ti ločitev ni bila težka, saj so šla tvoja dobra dela pred teboj. Vem, da je tvoj obračun z večnim sodnikom lahek in da ti je sodba mila. Pojdi po plačilo, ki si ga v tako obilni meri zaslužila! Naj ti bo lahka zemlja!

Zdravo Milka in zbogom!

Zinka.

Rdeči križ in državni nameščenci

c) po dopustnosti razmer:

- 1.) delovati, da se narodno zdravje varuje in zboljšuje, zlasti se udeleževati borbe zoper tuberkulozo;
- 2.) podpirati nadložnike, zlasti vojne sirote;
- 3.) stopiti v stik z društvi Rdečega križa v drugih državah in se medsebojno podpirati;
- 4.) sodelovati pri ustvaritvi skupnih človekoljubnih imenovan, ki jih je postavila Liga društev Rdečega križa.

Društvo se je pri nas v zadnjih letih razvilo v močno organizacijo. V prvih povojnih letih sicer društvo ni moglo dobro uspevati, ker je bil pri nas preveč ukoreninjen spomin na prejšnje razmere. V bivši Avstriji je bil Rdeči križ pri nas domena aristokratov in Nemcev, ter je bilo slovensko ljudstvo od sodelovanja skoraj izključeno. Razen tega so se med vojno godile razne stvari, katere niso bile ravno v prid in čast društva. Po vojni pa so se razmere temeljito izpremenile. Društvo si je začrtalo povsem nove idealne smernice, katere sem zgoraj navedel in v zasledovanju teh smernic je storilo že dosedaj mnogo dobrega. Podpiralo je sirote, prirejalo ferijalne kolonije, osobito pa je zastavilo svoje moči v podporo in sploh človeštva ob velikih elementarnih neizgledih. Glede naših krajev omenim samo katastrofalno povenjen v Polhovgrajskih Dolomitih in prošlo leto v Strugah na Dolenjskem. S pomočjo Glavnega odbora društva Rdečega križa v Beogradu in

a) V mirnem času:

1. Dajati ljudstvu prvo pomoč ob velikih elementarnih neizgledih, raznih epidemijah in drugih občnih ljudskih neizgledih;

2.) pripravljati osebe in sredstva za izvrševanje nalog, označenih z zakonom o društvu Rdečega križa;

3.) pripravljati za ideje in delovanje Rdečega križa številno močen, zdrav in navdušen Podmladek;

b) v vojnem času:

1.) podpirati saniteto državne vojaške sile pri prevajanju in oskrbovanju naših bolnikov in ranjencev ter ujetih ranjenih in bolnih sovražnih vojaških oseb;

2.) podpirati in aktivno sodelovati pri organizaciji in izvajanju sanitetne protizračne in protiplinske zaščite prebivalstva;

3.) posredovati glede vojnih ujetnikov in internirancev;

4.) sploh ublaževati s svojim osebjem in lastnim materialom neizbežna vojna zla;

O našem šolstvu

(Konec.)

Težje kot pomanjkanje učnih prostorov smo občutili pomanjkanje učnih oseb in to na vseh vrstah šol. V nekaterih okrajih je manjkalo na osnovnih šolah po več učiteljev tako, da so bile šole zaprte, ali poedini razredi združeni, da je prišlo do 70 in celo 100 učencev na enega učitelja. V Ljubljani in Mariboru ter njih najbližji okolici je bilo obratno celo preveč učnih oseb. Kljub temu je primanjkovalo v celoti v Sloveniji do 117 učiteljev. Ako bi se držali določb zakona o narodnih šolah glede števila učencev v posrednih razredih t. j. 40—50. bi ne bilo nič brezposelnih učiteljev ter bi jih celo primanjkovalo. Nekoliko si je pomagala šolska uprava s fondom za brezposelne in namestila nekaj učiteljev, nekaj pa jih je namestilo ministrstvo v maju iz proračunskega prihrankov iz odtegljajev draginskih doklad.

Tudi na meščanskih šolah je bilo med letom veliko pomanjkanje učiteljev. Dodelitve učiteljev z osnovnih šol so šle na škodo pouka v narodnih šolah.

Tudi v srednjih šolah so bili nekateri nameščeni šele med šolskim letom ter so se večkrat menjavali profesorji za nekatere predmete.

Tretja težava v našem šolstvu je veliko pomanjkanje učnih pripomočkov za učence in učitelje. Na mnogih osnovnih in meščanskih šolah v siromašnih krajih komaj spravijo skupaj nekaj knjig za učence, da imajo vsaj nekateri učne knjige in si jih potem med seboj izposojajo. Podporne knjižnice nimajo sredstev, da bi zadostile vsem potrebam in preskrbele vsem siromašnim učencem knjige, zato se vrši pouk celo brez knjig.

Vzajemna pomoč staršev in mladine bi lahko veliko odpomogla in ob enem vzgajala mladino k solidarnosti.

Zbirke učil na šolah so zastarele, ker ni nobenih sredstev za nabavo novih. Novi načini pouka, nova področja v tehniki in go-

spodarstvu so dali že davno priliko, da so sestavili strokovnjaki tudi nove učne pripomočke, le da jih naše šole ne morejo nabaviti. Zato je popolnoma razumljivo, da pouk v fiziki, kemiji in zemljepisju ni dovolj življenjski in ne vzbudi pravega zanimanja pri mladini.

Za pouk zemljepisja in zgodovine bi morali imeti vsaj v mestih na razpolago kinematograf z dobrimi vzgojnimi in poučnimi filmi, da bi take predstave bile brezplačne in obvezne, ker bi bile del rednega pouka. V nekaterih državah so to že uvedli. Pri nas je priredilo v Mariboru društvo »Sola in dom« nekaj predstav.

Dalje moramo doseči od prometnega ministrstva brezplačno vožnjo za učitelje in učence za poučne izlete, ki naj bodo sestavni del rednega pouka iz zemljepisja in zgodovine ter prirodoopisja ker imajo posebne važnosti za narodno in državljansko vzgojo.

III.

Sedanje vrste šol so se izoblikovale v daljši dobi in so ustrezale svojemu namenu, ko so nastale.

Duhovno in stvarno življenje pa se razvije dalje in kaže vedno nove potrebe, za katere mora šola pripraviti mladino. Tako so nastale pri nas vrste šol, ki so namenjene mladini iste starosti, so si pa po svojem notranjem ustroju, načinu pouka in duhu, ki vlada v njih povsem nasprotne. Glede osnovnih šol od prvega do četrtega razreda je najmanj sporov, ker je njih naloga jako omejena in enostavna, a kljub temu najvažnejša.

Od četrtega razreda dalje imamo kar tri različne vrste šol, višjo narodno, meščansko in nižjo srednjo šolo. Da bi se omejil naval na srednje šole je skoro onemogočen prehod z višjih narodnih in meščanskih šol v srednje šole. Nižje srednje šole same pa imajo tri različne tipe in sicer humanističen in realno gimnazijski in realni tip. Otroci z desetimi leti še ni toliko duševno razviti, da bi se lahko sam odločil, za katero vrsto šol je sposoben. Tudi starši in učitelji ne morejo spoznati pri otroku v tej starosti dobi talentov,

darov posameznikov, je društvo sezidalo nove domove in je priskočilo z obleko in živili poplavljenec na pomoč.

Članstvo društva vedno narašča in je bilo koncem leta 1933. v 648 organizacijah včlanjenih 12 stalnih, 28.282 rednih in 20.505 podpornih članov, skupaj 48.799 članov, tedaj jako lepa armada. Od tega števila odpade na Dravski banovinski odbor 66 organizacij z 2904 rednimi in 2645 podpornimi člani. Državni nameščenci so pri tem številu odlično udeleženi, saj je bilo koncem leta 1933. včlanjenih v Sloveniji 1034 rednih in 1563 podpornih članov — brez državnih upokojencev — razen tega pa še iz vrst vojske 329 rednih in 1452 podpornih članov, katere vodi v evidenci Glavni odbor v Beogradu. To število je tako impozantno, da se moramo le čuditi, kako ostalo prebivalstvo, osobito pridobitni sloji, stoje ob strani. To število je pa tudi dokaz, kako državni nameščenci umevajo vzvišene naloge društva Rdečega križa in od svojih znano preskromnih prejemkov žrtvujejo za to prekornostno človekoljubno ustanovo članarino bodisi kot redni ali podporni člani.

Zanimivo je, kako se navedeno število porazdeli na posamezne panoge. Naslednja tabela nam to nazorno kaže:

Panoga	Redni člani	Podporni člani
Politična uprava	122	230
Sodna uprava	83	154
Prosvetna uprava	464	445
Davčna uprava	59	71
Zandarmerija	3	13
Katastrska uprava	6	9
Železniška uprava	124	358
Finančna kontrola	56	115
Pošta	73	129
Državna podjetja	18	—
Šumska uprava	5	3
Higienski zavod in šolska poliklinika	13	27
Carinarnica	8	2
Rudarsko glavarstvo	—	7
skupaj	1034	1563

Kakor je iz te preglednice razvidno, prednjači predvsem naša prosvetna uprava, za njo pride pa takoj železniška uprava. K temu bi pripomnili še, da učiteljstvo ne plačuje samo članarine, ampak tudi aktivno sodeluje ter skoraj v vseh naših edinicah zavzema tajniška mesta.

H koncu bi radi popolnosti še navedel, da je organizacija edinic društva Rdečega križa od konca leta 1933. do danes v toliko napredovala, da je v dravski banovini: 1 banovinski odbor (v Ljubljani), 26 sreskih odborov, 75 občinskih odborov in 107 poverjeništev, skupaj 279 edinic. Pri vseh je državno nameščentvo odlično udeleženo, vendar je še precejšnje število naših tovarišev, kateri stoje ob strani. V interesu celokupnega prebivalstva naše kraljevine, pa tudi naše ožje domovine je, da se članstvo izdatno poveča ter se sklicujemo na poslanico Glavnega odbora društva Rdečega križa o priliki prevzema predsedstva po Njegovem kraljevskem Visočanstvu knezu Pavlu. Z ozirom na vzvišene namene društva Rdečega križa in skromno članarino (24 Din za rednega člana in 6 Din za podpornega člana) naj ne bi bilo tudi med državnimi nameščenci nikogar, ki ne bi bil včlanjen. Želeti pa je, da sledi vse državno nameščentvo vzhodu učiteljstva in da v organizacijah društva Rdečega križa aktivno sodeluje!

Josip Skalar, viš. rač. svetnik v p.

Splošne vesti

XIV. REDNA GLAVNA SKUPŠČINA JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSKEGA UDRUŽENJA

bo 18., 19., 20. in po potrebi tudi 21. avgusta 1934 v Beogradu in dvorani nove univerze.

Dnevni red:

A) Predpriprave

Po čl. 86 poslovnika bo seja glavnega odbora 17. avgusta v dvorani Doma učiteljskega udruženja — Kralja Milutina ul. br. 66.

Začetek ob 9. uri dopoldne.

1. Čitanje zapisnika zadnje seje glavnega odbora.
2. Dogovor o skupščinskem delu.
3. Predlogi in vprašanja za skupščino.

B) Glavna skupščina

Prvi dan 18. avgusta dopoldne.

Začetek ob 9. uri.

1. Otvoritev skupščine, volitev zapisničarjev in treh overovalcev zapisnika, kakor tudi potrebnih odsekov.
2. Odhod k zadušnici za umrlimi dobrotvori in utemeljači.

Popoldne.

Začetek ob 16. uri.

3. Verifikacija mandatov.
4. Poročilo o delu glavnega in nadzornega odbora.
5. Poročilo skupščinskih odborov in podelitev razrešnice glavnemu nadzornemu odboru.
6. Volitev novega izvršnega in nadzornega odbora.
8. Predlogi in vprašanja.

V kolikor se začeti dnevni red ne dovrši 18. avgusta, se nadaljuje 19., 20. in po potrebi tudi 21. avgusta 1934.

— Sokolski zlet v Zagrebu. V dne 4. in 5. avgusta je bil v Zagrebu sokolski izlet, na katerem je Sokolstvo doseglo največje zmagoslavje. Že nastopi telovadcev in telovadk so pokazali, kako velika je moč jugoslovanskega Sokolstva, a višek je dosegla povorka, v kateri je bilo nad 23.000 Sokolov in Sokolic. Kot najvažnejši uspeh, ki ga je Sokolstvo na tem izletu doseglo, smemo prištevati prihod delegatov bolgarskih Junakov, ki so se tokrat prvič v povojni dobi udeležili sokolskega zleta, ker so šele sedaj pristopili k slovanski sokolski zvezi. — Stotisoči, ki so prisostvovali vsem sokolskim slavnostim so dokazali, da je Sokolstvo v našem narodu že globoko ukoreninjeno. Zaslugo za to imajo neumorni sokolski delavci, med katerimi je tudi mnogo učiteljev(ice).

— Meščanskim šolam dodeljeni učitelji.

Svi učitelji narodnih škola postavljajo se po jednom zakonu Zakonu o narodnim školama i prema propisima Zakona o činovnicima. Oni čine, prema tome, jedan činovnički red i kao takvi oni mogu biti članovi svog profesionalnog udruženja. Otuda bi bez obzira, gde su oni dodeljeni na rad, bilo po potrebi ili po molbi, učitelji mogu ako hoće, da budu članovi Jugoslovenskog učiteljskog udruženja. Stoga se, a u vezi akta toga Odeljenja IV br. 5649/I od 20 aprila 1934 godine, daje sledeće obaveštenje:

1) da učitelji narodnih škola, koji su dodeljeni na rad građanskim školama, mogu biti članovi udruženja JUU i posećivati zbrove kad se zakažu;

2) da se učitelji dodeljeni na rad građanskim školama mogu koristiti odlukom Go-

spodina Ministra prosvete O. n. br. 80.363/32, po kojoj se učiteljima odobrava po jedan dan mesečno, radi posećivanja zborova sreskog društva, kad se oni zakažu i

3) pošto takva lica rade u građanskim školama to ona mogu biti i članovi organizacije Udruženja nastavnika građanskih škola. — Po naređenju Ministra prosvete v. d. načelnik Odeljenja za srednju nastavu — Podpis.

— Praktični učiteljski izpit za učit. go. spodinjskih šol in tečajev. Sledeče absolventinje dr. Krekove mešč. gospodinjske šole v Šiški - Ljubljana so napravile 23. do 27. julija 1934. praktični učiteljski izpit za učiteljice gospodinjskih šol in tečajev pod nadzorstvom ministrskega odposlanca g. Andreja Škulja (Ministrstvo prosvete v Beogradu z dne 27. aprila 1934., P. br. 13.165.): 1. Bolle Albina iz Ponikve; 2. Grundner Marija iz Zreč pri Konjicah; 3. Ilc Marija iz Dolenjih Laz pri Kočevju; 4. Pušnjak Ana iz Mozirja pri Gornjem gradu; 5. Šmid Cveta iz Jurkloštra; 6. Štinec Franciška iz Molelj, savska banovina; 7. Urbanek Štefanija iz Maribora; 8. Zakošek Miroslava iz Šmarj pri Jelšah.

— Gospodu s stalno službo v Ljubljani (najrajši učitelju) oddam strogo separirano sobo v novi vili. Soporaba kopalnice, telefon na razpolago, Cena z zajutrekom 400 Din mesečno. Ponudbe pod »Udobnost« na upr. »Učit. tovariša«.

— Vpisovanje v I. letnik drž. učit. šole v Mariboru. Ministrstvo prosvete je z razpisom Sn br. 22.062 od 11. julija t. l. dovolilo, da se vrši za šolsko leto 1934./35. vpisovanje v I. letnik učiteljskih šol, in sicer samo za moške prosilce, ki so položili nižji tečajni izpit na kaki srednji šoli z odličnim uspehom. Na tuk. zavodu se bo vršilo vpisovanje takih učencev dne 5. septembra t. l. v ravnateljvi pisarni. — Ravnateljstvo.

— Maturanti in maturantke iz l. 1914. praznujejo dvajsetletnico 14. avg. 1934. v Ljubljani. Zbirališče ob 14. uri pri »Slamiču«.

DRUŠTVO RDEČEGA KRIŽA.

Njegovo kraljevsko Visočanstvo knez Pavle je prevzel posle predsednika društva Rdečega križa na Vidov dan 28. junija t. l. Tega dne so mu bili predstavljeni v dvoru člani predsedništva in izvrševalnega odbora društva ter se je vršila konferenca, na kateri so mu I. podpredsednik senator dr. Svetozar Tomić in direktor društva referirali o splošnih poslih predsednika glavnega nadzornega odbora, predsedniki sekcij pa o raznih panogah društvenega dela.

Njegovo kraljevsko Visočanstvo knez Pavle je izrazil svoje posebno zadovoljstvo na dosedanem delu Glavnega in ostalih odborov društva, vsled katerih zamore naš Rdeči križ pri vsaki priliki odgovarjati dolžnostim, katere so mu poverjene, ter je izrazil upanje, da bodo vsi odbori in člani društva tudi nadalje vztrajati v tem delu, s čimer ga bodo najbolje podprli pri izvrševanju njegovih predsedniških dolžnosti.

Na tej konferenci se je sklenilo, da se najaktivneje zastavijo vse moči za razširjenje organizacije v naši kraljevini s tem, da se bodo osnovali odbori in poverjeništa društva v vseh občinah v smislu odredb Zakona o društvu Rdečega križa, kar ta izrecno predpisuje. To pripravljeno delo, katero je osnovano za izvršitev glavnih namenov društva,

je pa odvisno v prvi vrsti od števila sodelavcev. Vsled tega se mora posvetiti posebna briga in pazljivost pridobivanju članstva, tako da bo tudi naše društvo po vzgledu enakih društev v drugih državah doseglo ono moč, katero naš Rdeči križ po svojem delu v polni meri zasluži in katera je naši državi in našemu narodu potrebna. Po podatkih, kateri so prispeli dosedaj od državnih blagajn in poverjenikov je znatna večina državnih nameščencev že vpisana v članstvo. Vojaške komande in oblasti v tem oziru prednjačijo; so komande, pri katerih so vsi od najvišje starišine do redova vpisani v članstvo društva. Pričakovati je, da bodo do konca leta skoraj vsi državni nameščenci s svojim vpisom v članstvo in aktivnim sodelovanjem pomagali pri društvenem delu, toda največja podpora se pričakuje od ostalega prebivalstva. Organizacija še ni povsod izpeljana ali se je pokazalo, da je uspeh hiter in siguren povsod, kjer obstoja volja, požrtvovanje in ljubezen za veliko dobrotvorno ustanovo Rdečega križa. V posameznih krajih osobito v Južni Srbiji so srezi, v katerih so že ustanovljeni odbori v vseh občinah. V osnovnih, srednjih in drugih šolah je vpisano preko 350.000 mladine, katera se v organizaciji Podmladka Rdečega križa pripravlja za izpolnjevanje dolžnosti dobrih državljanov, članov in samarjanov Rdečega križa.

Njegovo kraljevsko Visočanstvo knez Pavle je izrazil svoje zadovoljstvo, da more stati na čelu našega Rdečega križa ter je sporočil vsem sodelavcem ta-le pozdrav:

»Vrnivši se s potovanja iz inozemstva sem z veseljem prevzel dolžnost predsednika društva Rdečega križa naše drage kraljevine Jugoslavije. Naše društvo je znano in spoštovano med narodom vsled svojega dobrotvornega dela. To mi daje upanje, da bom našel v izpolnjevanju poverjenih mi dolžnosti mnogoštevilne in navdušene sodelavce in da bo naš Rdeči križ sposoben in pripravljen, da izvrši svoje naloge, katere njegovi vzvišeni zaščitniki in naš narod od njega pričakujejo. Vsem odborom, članom in prijateljem Rdečega križa pa sporočam svoj prisrčni pozdrav.«

Pavle, s. r.

Glavni odbor društva Rdečega križa poslan in srečen, da more z zaupanjem in vero na uspeh nadaljevati svoje delo pod vodstvom svojega vzvišenega predsednika, bo v najkrajšem času začel s pripravami za izpolnjevanje tudi drugih važnih nalog osobito pa s pripravljanjem svojega pomožnega osebja — prostovoljnih bolničarjev in bolničark poleg pripravljanja samarjanov in samarjank za izkazovanje prve pomoči v slučaju neprijeteljskega napada iz zraka in v nesrečnih slučajih, kar je vse vršil tudi dosedaj.

Z ozirom na gornji poziv Njegovega Visočanstva kneza Pavla in Glavnega odbora društva Rdečega križa vabimo vse naše sodržavljane, da javijo svoj pristop kot redni člani našim edinicam, ki obstojajo že skoraj v vseh občinah.

Dravski banovinski odbor društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije.

GOSPODINJSKI TEČAJ ZA UČITELJICE

Takoj po sklepu šol. leta se je pričel v Dr. Krekovi gospodinjski šoli v Zg. Šiški štiritredenski kmetijski gospodinjski tečaj za učiteljice, ki je trajal od 2. do 31. julija 1934. Pouk se je vršil vsak delavnik od 8. ure dopoldne do 6. ure popoldne.

Teoretični pouk je bil v tesni zvezi s praktičnimi vajami in je obsegal sledeče predmete: kuhanje in konzerviranje, gospodin-

ker niso še izoblikovani. Otrok pride na ta način v tako šolo po želji staršev, brez ozira na to ali ima sposobnosti za tako duhovno in poznejše življenjsko smer, kakor jo ima tista šola. Še težji so prehodi v višjih razredih srednjih šol.

Iz vsega sledi, da bi morala za štiriletno osnovno šolo slediti enotna nižja srednja šola, ki bi trajala tri ali štiri leta in ki bi jo obiskovali vsi otroci ter bi po krajevnih gošpodarskih in kulturnih potrebah imela več tipov, toda še vedno toliko skupnosti, da bi po dovršeni enotni srednji šoli vsak lahko prišel v katerikoli tip višje srednje ali strokovne srednje šole. S tem bi dvignili dobo, ko se mora odločiti otrok za neko stroko do štirinajstega ali petnajstega leta, ko so se že pokazale posebne sposobnosti in nagnjenja ter ima otrok že nekoliko vpogleda v različne poklice, da se lahko že zavestno odloči za določeno življenjsko pot.

Tudi po dovršeni višji srednji in strokovni srednji šoli naj bi bil mogoč prehod z diferencialnimi izpiti na katerokoli visoko šolo. S tem bi omogočili učencem prehod iz te šole v drugo v primeru, da niso v začetku prišli v šolo, ki ustreza njihovim sposobnostim in nagnenjem in obenem dosegli možnost večje izbire najsposobnejših za znanstveni študij. Sedanja organizacija šolstva ni več v skladu s sedanjimi življenjskimi potrebami, ker so poedinji tipi šol bili ustanovljeni že pred 300 leti za tedanje potrebe.

Smo na prehodni dobi, ko se pri nas šele ustvarjajo nove oblike šol, zato naj bi pač razmišljali starši in učitelji posebno pa voditelji prosvetne uprave, kakršni tipi šol bi bili za naše prilike najprimernejši, da bi zadostili obče človeškim in našim narodnim zahtevam ter tudi vsakemu poedincu dali možnost čim višjega kulturnega razvoja. Poedinec mora postaviti svoje sposobnosti družbi na razpolago, toda družba je dolžna nuditi vsakemu možnost, da si jih tudi razvije.

Novih oblik šol ni mogoče uvajati takoj, zato bi morali ustanoviti najprvo nekaj poizkusnih šol, v katerih bi preizkusili novo orga-

nizacijo, učne načrte, načine pouka in učila, ter jih še le na podlagi izkustev izboljšali in splošno uvedli. Da bi ne bilo strahu pred takimi preizkusnimi šolami bi morali pritegniti najboljše učitelje, ki bi s svojo osebnostjo jamčili za uspeh, ker bi jih pri delu ne smeli ovirati ozkosrčni predpisi.

To omenjamo posebej zato, ker so pri nas v zadnjih letih brez vsakega prehoda in preizkušnje celo med šolskim letom uvajali nove učne načrte, kar bi se ne smelo zgoditi. Učni načrti naj se preizkusijo, potem šele postopoma uvedejo od najnižjega razreda dalje na vsaki vrsti šol.

V zvezi z organizacijo šolstva je tudi vprašanje v kakšnem razmerju naj bo šola do življenja, v katerem živi mladina. Tu ne gre za teoretsko pedagoško vprašanje, ali naj šola vodi življenje, ali ga samo spremlja, ker to vprašanje je samo po sebi rešeno s tem, da je šola v človeški družbi že določena naloga, preko katere me more iti. Šola je poleg življenja oblikovalnica človeškega duha in ni sama sebi namen in si tudi ne more postavljati nalog izven in nad človeka, ki živi takšno ali enako življenje ter se ob njem tudi duhovno oblikuje.

Sedanja šola se je po svojem notranjem ustroju in duhu oddaljila od sedanjega življenja, zato se jej mladina in sicer najposobnejša in najboljša odtuja in jo celo sovraži.

Šola bo morala odpreti svoja vrata novemu duhu in novemu življenju, ki ga živi mladina, ne da bi morda s tem poplitvila pouk in vzgojo, temveč, da bo ob globokih in težkih doživetjih dnevnih dogodkov dvignila mladino k višjemu spoznanju. Življenje in življenjski pojavi naj bodo izhodišče za šolsko delo, ki vodi mladino preko resnice, dobre in lepote zopet v življenje. To ni nič novega. Tako so se duševno oblikovali voditelji človeštva, ker so z bistrim očesom opazovali tok življenja. Induktivni postopek v prirodnih znanostih velja tudi za poznavanje življenja, ker pa naj bo šola del življenja, tudi na šolo. Izvod iz pridobljenih spoz-

nanj je dan že v bistvu stvari same. Ta postopek je podan tudi v načinu razvoja našega mišljenja, ker šele na podlagi mnogih poedinosti pridemo do spoznanja splošnosti. Zato mora tudi šola izhajati od življenjskih poedinosti do zadnjih globlin, ki jih je dosegel človeški duh. Posledica sedanjega načina dela v šoli je ta, da tožijo absolventi srednjih in strokovnih šol, da jim šola ni dala ničesar in da so se šele v življenju morali vsega priučiti.

Ako ni dala srednja šola za življenje potrebne prakse, bi pričakovali, da so njeni učenci vsaj za teoretsko znanstveno delo dovolj pripravljeni, toda vseučiliški profesorji tožijo o pomanjkljivi pripravi absolventov srednjih šol za znanstveni študij. V industriji in obrti imamo v naši državi zaposlenih na tisoče inozemcev, ki so neobhodno potrebni kot »strokovnjaki« delavci, predelavci, mojstri in inženjerji, čeprav imamo za vsa taka dela strokovne šole.

Že stari klasiki so zahtevali, da se učimo za življenje in ne za šolo, tega načela se bo morala oprijeti tudi naša šola.

IV.

Pri nas smo dosedaj še vse premalo razpravljali o našem šolstvu, njegovi ureditvi in o šolskem delu. Živeli smo še vedno v duhu absolutistične dobe, ko so nam tuji skopomerili naše izobrazbene prilike in smo se morali boriti za vsak razred srednje šole posebej, ter smo jim bili hvaležni, da so nam sploh dali kako šolo. Danes smo državni narod, ki naj sam odloča o načinu pouka in vzgoje v vsakem oziru. Dolžnost vsakega poedinca je, da pomaga graditi stavbo vsega našega šolstva. Tega vprašanje ne morejo rešiti samo predstavniki šolske uprave in strokovnjaki temveč more pomagati vsakdo, ki ima zato potrebne sposobnosti. Posebno bi bilo želiti, da starši sodelujejo v roditeljskih organizacijah, da z organiziranim delom pomagajo izpopolniti našo narodno izobrazbo. Do sedaj delujejo društva »Šola in dom«, ki iščejo rešitve vseh perečih vprašanj v našem šolstvu od ureditve prostorov, namešče-

nja in premeščenja učnih oseb, organizacije šolstva, šolnin, učnih načrtov, dijaških domov, zaposlitve mladine, izobrazbe staršev.

Priznati moramo, da se učiteljstvo vseh kategorij šol trudi v svojih organizacijah, da najde najboljšo obliko svoji vrsti šol, ali ravno v tem, da skrbi vsaka organizacija za svojo vrsto šol, nastajajo nasprotstva med vrstami učiteljstva, in šole se po svojem notranjem delu oddaljujejo.

Profesorji srednjih šol govore o pomanjkljivi pripravi učencev v osnovni šoli in so zato dosegli uvedbo sprejemnih izpitov za prvi razred, ker se ne zanešajo na ocene učiteljev iz osnovnih šol. Tudi vseučiliški profesorji zahtevajo sprejemne izpite za vseučilišče, ker se jim ne ždi zrelostna preizkušnja po profesorjih srednjih šol za zadosten dokaz, da je dijak res sposoben za študij na univerzi. Uvedli so sredi srednje šole malo maturo, da morajo eni in isti učitelji še enkrat preizkusiti dijaka in sebe, ako se niso zmotili in pomotoma pustili učenca preko četrtega razreda. Tako je izobrazbena pot naše mladine podobna bolj skakanju preko ovir, preko katerih preidejo umski in tudi moralni akrobati, kakor pozneje v življenju, ne da bi našemu naraščaju odprli ravno pot navzgor, čeprav naj bi bila strma in težka.

Preko teh nasprotij med šolami v navpični zgradbi nam bi pomagalo skupno delo učiteljev vseh šol in staršev, ki imajo otroke tu in tam in žele, da se mladina čim bolj pripravi za življenje, brez nepotrebnih ovir, ki bolj ubijajo um, kot krepe duševne sposobnosti in ki uničujejo živce mladini in staršem.

O vseh šolskih vprašanjih moramo javno razpravljati, zato bi bilo potrebno, da bi naši listi imeli čim več sodelavcev iz tega področja, ki bi v stalni rubriki o šolstvu redno obravnavali probleme, ki nas teže.

S skupnim delom staršev, učiteljev vseh vrst šol in javnosti bomo lažje tudi v dobi gospodarske krize, ki jo spremljajo krize tudi na drugih področjih, dvignili svoje šolstvo in s tem omiko svojega naroda.

stvo in gospodinjstva opravila, oskrbovanje domačih živali, mlekarstvo, poljedelstvo, oskrbovanje vrta in sadovnjaka, nauk o upravi gospodarstva ter šivanje s prirojanjem. Pri vsem praktičnem in teoretičnem pouku so se č. s. predavateljice zavedale, da govore učiteljicam naših narodnih šol in so povsod upoštevale potrebe našega kmetijskega prebivalstva ter dajale navodila za gospodinjstvo pouk na kmetih.

Tečaja se je udeležilo 27 učiteljic iz vseh srezov naše banovine.

Število je z ozirom na to, da se pri praktičnih gospodinjstvih tečajih da zaposliti le manjše število učenk znatno in kaže, da je v naših vrstah dovolj tovarišic, ki se v polni meri zavedajo kako potrebna je učiteljici področje narodne šole kmetijsko-gospodinjstva izobrazba.

— »Živalca« glasilu Društva rejcev malih živali »Živalca« za dravsko banovino v Ljubljani izhaja že drugo leto. Julijska številka tega lista vsebuje članke: Perutinarjeva opravila v avgustu. — Kako si uredim kočko selekcijo. — Belgijski orjak. — Beli orjak. — Nega perutnine, kuncev in drugih malih živali. — Skopljenje ali kastriranje kuncev. — Gospodarski pomen reje koz. — Naši kanarčki v avgustu. — O difteriji in kozah, pogosto opazovani nalezljivi bolezn pri naši perutnini in golobih. — Zelo poučno poglavje so vprašanja in odgovori. — Društvo pošilja list šolam po nižnji cenji letnih 20 Din. List »Živalca« se naroča pri Društvu rejcev malih živali »Živalca« za dravsko banovino v Ljubljani.

Učiteljski pravnik

—š Javljanje na službo — nastop službe. Po določilih § 81. U. Z. se mora v 15 dneh javiti na službo vsak, kdor stopi v drž. službo. To je računati od dne, ko je bil obveščen o sprejemu, sicer se smatra za nesprejetega. — Gornja določba Urad. zakona je jasna, pa vendar še ne dovolj, ker se »javljanje na službo« tolmači različno in češče zamenjuje z dejanskim nastopom službe.

Oseba, ki je bila sprejeta v državno službo in o tem obveščena, se javi n. pr. dne 29. aprila ob 16. uri pri starešini urada. Ker je ta dan sobota in je uveden poslovanje v onem uradu le ob delavnikih, prične vršiti službo v ponedeljek dne 1. maja. Kateri dan je v tem primeru merodajen za določeno pravic, ki grede po zakonu?

Neglede na to, kedaj je pričela vršiti službo ta oseba, se smatra kot dan nastopa službe oni dan, ko se je javila svojem starešini, kajti od trenutka, ko se je javila na službo, je tudi že v službi, je toraj službo nastopila.

Prav bi morda bilo, če bi se v poročilih o nastopu službe rabil izraz »se je javil« na službo dne«, kar bi poenostavilo uradno poslovanje.

Naša gospodarska organizacija

—g Občni zbor Učit. gospodarske poslov. r. z. o. z. v Mariboru, ki je bil dne 7. julija 1934. ob 19. uri v dvorani delavske zbornice v Ljubljani ob priliki banov. učit. skupščine, je pokazal sledečo sliko:

Zadružnikov je vpisanih 1406, s 1406 deleži po Din 5.—

Rezerva znaša Din 18.825,52. Pri naročilih so se posluževali UGP 164 naročniki. Od teh je poravnalo račune 143. Od preteklih let pa je poravnalo račune 569 naročnikov, tako, da bi znašala vsa provizija 100.369 Din. Izplačati pa provizije naročnikom ni možno, ker UGP ne dobi izplačane provizije od dobaviteljev.

Iz gornjega pregleda je razvidno, da bi bilo delovanje UGP precej uspešno, ako bi bile plačilne razmere bodisi od naročnikov kakor tudi od dobaviteljev napram UGP normalne.

Upanje je, da se bodo razmere zopet normalizirale in bo možno provizijo redno izplačevati. Naročniki naj se nadalje poslužujejo naročil potom UGP, ker bodo s tem pomagali obema Učit. domovoma.

Računski zaključek z vsemi podrobnimi pojasnili dobe vsa sreska Učiteljska društva.

Učiteljska tiskarna

—t Šol. upravitelje prosimo, da se še pred začetkom šolskega leta posvetujejo s tovarišicami glede nabave: a) učil, b) knjig za šolsko knjižnico, c) šol. potrebščin za revne otroke. Priporočamo: Učila: 4 zgodovinske slike po 50 Din = 200 Din. Šolska knjižnica: Gangl: Moja pot, 10 vezanih knjig 320 Din. Zvezke po vzorcih monopolske izdaje po 50 para (pod lastno ceno).

—t Tovariši! Tovarišice! Ali si že član (ica) Učit. tiskarne? Če ne, takoj prijavi svoj pristop na dopisnici.

—t Želje in pritožbe o naročilih itd. pošiljajte neposredno Učit. tiskarni, ali nadzorstvenemu odboru, ali organizaciji. Obravnavali se bodo tozadevni spisi pri mesečnih sejah.

—t Blagajniški dnevnik s proračunsko razvidnico. Tistim krajevnim šolskim odborom, ki bodo že sedaj uvedli to tiskovino kot blagajniško knjigo, bo Učiteljska tiskarna tudi lahko ustregla in je založila v to svrhu vezane »Blag. dnevnike s prorač. razvidnico« po 25 pol, oz. za večje šole po 50 pol. — Ta nova tiskovina ima širino dveh razgrnjenih pol pisarniškega papirja in je na vsaki poli (na obeh straneh skupaj) po 48 vrst. Pri naročilih te tiskovine ozirajte se na to.

Mladinska matica

—mm »Svoboda« piše o knjigah M. M. takole: Letošnje knjige M. M. kažejo zopet lep napredek napram lanskim. Kot poučna knjižica je izšla Eda Kardelja »Potovanje skozi čas«, oris gospodarske zgodovine za mlade ljudi. Ta knjižica je prav priporočljiva tudi za odrasle, ki često tožijo, da težkih gospodarskih razprav ne morejo čitati. Prav veseli moramo biti, da je tako knjižico, ki daje pravilno razvojno sliko svetovnega gospodarstva izdala M. M., kajti njene knjige gredo v 20.000 izvodov.

V mlajših bodo vzbujale lepe sanje »Kaplje«, ki jim je napisala besedilo Anica Černejeva, barvane slike pa naslikal Edo Deržaj.

France Bevk skuša s svojo mladinsko povestjo »Tovariša« modernizirati našo mladinsko književnost, ki naj piše za tako mladino, kakršna živi danes na svetu, pa ne nekakšnih in obrabljenih pravljic o zakletih grofcih in kraljičinah.

»Kresnice« pa vsebujejo razne zgodbe in risbe samih otrok. Človek naravnost občuduje posamezne umotvore mladih glav; njih objavljane v knjigi bo brez dvoma zbudilo ustvariteljsko stremeljenje med večino mladine. Tako moremo letošnje knjige M. M. priporočati vsem.

—mm Zagrebška »Istra« od 10. avg. t. l. je prinesla pod velikim naslovom čez tri stolpce »Otroci o Julijski krajini« pohvalno oceno o »Kresnicah«, obenem ponatiskuje iz knjige 2 sestavka, in sicer »Iz mojega dnevnika« od Vide Gerbčeve in »Pri sošolkah v neodrešeni domovini« od Lidije Prudičeve.

Med drugim piše »Istra« v uvodu: Letošnje »Kresnice« M. M. v Ljubljani so napisali otroci sami. Mnogi listi pri nas so že razpravljali o tem prvem takem poizkusu pri nas. Vse ocene se vjemajo v tem, da so letošnje »Kresnice« uspele v vsakem pogledu. V »Kresnicah« je pisala deca tudi o Julijski krajini. Prinašamo dva prispevka otrok, da se vidi, kako gleda deca na svojo zapuščenno zemljo, in kako govorijo o nji.

»Kresnice« so se tiskale in razširile v 6000 izv. (prav: 20.100 izv.) tako lahko večina otrok v Sloveniji prečita to knjigo. Na ta način bodo otroci tudi čitali, kaj pišejo njihovi tovariši o naši zemlji v suženjstvu in to bo prav dobra propaganda za Julijsko krajino. Otrok je otroku najbližji, zato deluje izpoved otrok samih mnogo močneje kot pisanje odraslih. Prav vsled tega bodo »Kresnice« z gradivom otrok o Julijski krajini gotovo dosegle svoj namen.

—mm »Jutro« o »Kresnicah«, »Jutro« z dne 1. VIII. t. l. priobčuje o letošnjih »Kresnicah« daljši članek, med drugim pravi:

Med letošnjimi publikacijami »Mladinske matice« je z vzgojnega in literarnega vidika

gotovo vreden največje pozornosti sedmi letnik »Kresnice«, v katerem sta urednika zbrala prigode in pripovedi, ki so jih iz svojega opazovanja napisali šolarčki sami. Sedemdeset nezavednih, nehotenih literarnih prvencev in ilustracij, ki jih je nasulo v tekst enajst najmlajših ilustratorjev, se je nabralo v dragocen almanah. Najmlajša generacija se predstavlja široki javnosti s tem, kar hoče in dela, kar misli in doživlja, kar sluti in ljubi. Katastrofe in senzacije, v kakršnih se v prvih predstavah javljata v otroku življenje in svet, zgodbe z doma, iz šole in s ceste, doživljanje prvih bridkih spoznanj in časovna zanimanja, kakršna dram v malem človeku površna vzgoja in varstvo, vse to vam prikazuje v tej knjigi pristno nepotvorjeno podobo človeka, ki prihaja iz današnjih šolskih klopi.

Knjiga, ki se zdi bolj spontana manifestacija kakor pa zavestno ustvarjeno delo, je prvi veliki dokument prvotnega, elementarnega talenta, to se pravi, najosnovnejšega in najpoglavitejšega narodnega bogastva, ki ga predstavlja otrok v šolskih klopč. Iz neobgljene iskrenosti, v kateri se izpoveduje mlado življenje samo, poganjajo že klice umetniškega doživljanja in oblikovanja. Med ilustracijami je dvojje delc Marjana Ozvalda, ki smo ga že spoznali na razstavi, posebno pozornost pa vzbujajo portreti 12-letnega, očitno talentiranega Tomaža Kvasa iz Ihana.

Na koncu prinaša v ponatisku več pripisov iz »Kresnic«, in sicer spise: Brez doma, Moje življenje, Moja junaška dela, Iz moje mladosti, Kamen na sru, Jaz, Kolone in Naša domača navada o božiču.

—mm Češki glas o »Kresnicah«. O letošnjih »Kresnicah« so pisali tudi praški »Narodni listy«, ki pravijo med drugim, da je to izrazito mladinsko delo, ki je novo po obliki in vsebini, prosto nepotrebnih fraz, polno iskrene neposrednosti in se uvršča med najzanimivejše, kar nudi mladinska književnost.

Štánovska organizacija JUU

—s Učiteljska društva naj z ozirom na to, da imajo nekatera še nekoliko članskih izkazov in mesečnih prijav v zalogi in upoštevajoč strogo štedenje takoj sama naroče potrebno število članskih izkazov in prijav. Sekciji je treba poslati po 2 izkaza, za Beograd dobe društva posebno tiskovino, 1 izvod pa mora imeti društvo. Prijav s kopijo potrebuje vsako društvo 10. Bodite točni! Blagajnik.

Novosti na knjižnem trgu

»Vesele ure«, telesna vzgoja na osnovnih šolah. I. del za prvi razred. 261 slika in 9 načrtov. Sestavil Bajželj Ivan, risbe izdelal Pirc Stane. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena broširani knjigi 24 Din, v pol platno vezani 30 Din.

Knjigo je na osnovi mišljenja prosvetne sveta S. br. 907/33 z dne 30. aprila 1934. odobrila gospod minister prosvete z odlokom S. n. br. 154.000 z dne 31. maja 1934. kot pomožni učbenik v učiteljskih šolah in dovolil, da se sme nabavljati za šolske knjižnice.

Učiteljsko osnovnih šol že dalj časa pogreša primerne knjige, ki bi obravnavale telesnovzgojni problem na naših osnovnih šolah. Zlasti zdaj, ko stopajo v veljavo novi učni načrti za narodne šole, ki predpisujejo, da se mora pouk vršiti po načelih koncentracije in aktivnega sodelovanja učencev, je potreba po taki knjigi postala tem bolj občutna.

Te kočljive naloge se je lotil znani strokovnjak v telesni vzgoji Bajželj Ivan, bivši telovadni učitelj na učiteljski šoli v Ljubljani. V smislu novega zakona in učnih načrtov za osnovne šole namerava sestaviti za vsak razred praktično knjigo po sodobnih telesnovzgojnih nazorih in v skladu z delovno šolo ter s strnjanim poukom. Sodeč po prvem zvezku, ki je pravkar izšel, bo delo odlično ter bo v polni meri doseglo svoj smoter.

Prvi zvezek za 1. razred osnovnih šol obsega precej obširen teoretični del, ki v njem avtor zamestava dosednji način telovadbe, ki je samo mehanična in preveč stilizirana brez umske in duševne vsebine. Dalje razpravlja o delovni šoli in o strnjem pouku, ki sta dala tako rekoč povod za reformo mladinske šolske telovadbe. V smislu teh načel zahteva, da bodi telesna vzgoja kolikor mogoče samostojno udejstvovanje otrokovo, vzeto iz njegove okolice in njegovega doživljanja. Upoštevajoč vsa sodobna vzgojna načela prihaja do zaključka, da bodi telesna vzgoja neločljivi del duševne in bistveni del splošne vzgoje.

Pod posebnim poglavjem navaja razčlenbo vsake telovadne enote (pol ure, ure), ki mora obsegati gotove panoge in navaja obsežno gradivo, primerno za osnovne šole in posebej še za prvi razred. To poglavje je najobsežnejše in za učiteljsko najpoučnejše ter je že iz teh izvajan dokaj jasno kakšna bodi sodobna telesna vzgoja v osnovni šoli.

Še jasnejšo sliko o sodobni telovadbi pa nudi praktični del knjige. Tu je obdelal avtor 34 telovadne pol ure za prvi razred. Sam pravi, da so to primeri, po katerih si bo vsak učitelj sam ustvaril še ostale pol ure, kolikor jih bo potreboval za svoj razred. Tako prepušča učiteljsvju svobodo pri pouku, da si vsak po svoji lastni uvidevnosti in po lokalnih prilikah ter upoštevajoč strnjni pouk začenja svojo učno pot. Obdelane enote obravnavajo učno snov od jeseni do poletja in so deloma sestavljene na podlagi Fleretove: Naše prve knjige. Kdor prečita te enote si lahko predstavlja s kakšnim veseljem in zanimanjem bodo najmlajši šolarčki zaposleni pri telovadbi, saj bodo večinoma vse vaje izvajali v obliki iger, kar je za to stopnjo najprimernejše, ker se učenci sicer težko uživajo v šolsko delo, ker je prehod iz domačega v šolsko življenje za te malčke prevelik korak in jih šolsko delo tako fizično kakor duševno preveč utruja.

Med telovadnimi enotami so vpleteni tudi šolski izleti in navodila zanje, kakor jih predpisuje novi učni načrt.

Na zaključku praktičnega dela je pod naslovom »Na Vidov dan« avtor pridal pet primerov za javne nastope, ki jih šole prireajo ob raznih patriotičnih praznikih. Te primere bo učiteljsvo nedvomno z veseljem sprejelo, saj baš takega gradiva šolam občutno primanjkuje. Šolske proslave bodo dobile s takimi nastopi — četudi so jako lahki in duševnemu obzorju učencev 1. razreda prilagojeni — mnogo pestrejšo sliko in zanimivejši vzpored.

Slike, ki pojasnjujejo štivo, so dobre in bodo tudi oni, ki sokolskega nazivoslavlja niso povsem večji, omogočile, da se poglobijo v novi način vodstva telesne vzgoje v osnovnih šolah.

»Vesele ure« bodo izpolnile občutno vrzel v naši strokovni literaturi in smo uverjeni, da se bo učiteljsvo z veseljem oprijelo telovadbe po tem načinu, ker je tudi zanj mnogo zanimivejša nego dosedanja dolgačasna telovadba. Telesna vzgoja pa bo s tem doživela lep podvig. Ker bo delo prevedeno v srbohrvaščino, se bo ta v sodobnem duhu vodena telovadba razširila tudi po ostalih banovinah naše države in bo na ta način vsa šolska telesna vzgoja v naši državi usmerjena v novo smer. Pa tudi voditeljem sokolske dece bodo »Vesele ure« prav prišle, in se bo telovadba najmlajših sokolskih pripadnikov vršila v živahnosti in otrokovi duši prilagodnejši obliki. Ni treba še posebej poudarjati, da bo knjiga učencem učiteljskih šol, ki jim je v prvi vrsti namenjena, izvrsten metodičen pripomoček za pripravo v vodstvu telesne vzgoje na osnovnih šolah.

FR. P. ZAJEC

izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

FROMOVA STAVNICA

je najpotrebnejši pripomoček za pouk čitanja. Zahtevajte učilo v vseh knjigarnah! Naročajte potom Učiteljske gospodarske poslovalnice! — Založništvo Pesnica.

Šolske knjige

za vse kategorije šol in po najnovejših izdajah

šolske zvezke

vsakovrstne, za šolo in domače vaje

šolske potrebščine

za vse mogoče šolske zahteve

Vam nudi vedno

KNJIGARNA „UČITELJSKE TISKARNE“

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6 — MARIBOR, TYRŠEVA ULICA 44

UGODNOST!

Damske galoše Din 70
Moške galoše Din 75
Damski snežni čevlji Din 100
Moški snežni čevlji Din 110

ANTON KRISPER, LJUBLJANA
MESTNI TRG 26 ♦ STRITARJEVA ULICA 3

Naročajte
pri trdkah,
ki inserirajo

v našem
glasilu!